

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

12. veebruar 2015 *

Tühistamishagi — Direktiiv 2013/51/Euratom — Õigusliku aluse valik — Euratomi asutamisleping — EA artiklid 31 ja 32 — EL toimimise leping — ELTL artikli 192 lõige 1 — Inimeste tervise kaitse — Olmevees sisalduvad radioaktiivsed ained — Õiguskindlus — Institutsioonide lojaalse koostöö põhimõte

Kohtuasjas C-48/14,

mille ese on 30. jaanuaril 2014 ELTL artikli 263 ja EA artikli 106a lõike 1 alusel esitatud tühistamishagi,

Euroopa Parlament, esindajad: L. Visaggio ja J. Rodrigues, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: O. Segnana ja R. Liudvinaviciute-Cordeiro, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

keda toetavad:

Tšehhi Vabariik, esindajad: M. Smolek ja E. Ruffer,

Prantsuse Vabariik, esindajad: G. de Bergues, D. Colas ja N. Rouam,

Euroopa Komisjon, esindajad: P. Van Nuffel ja M. Patakia,

menetlusse astujad,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta, Euroopa Kohtu asepresident K. Lenaerts (ettekandja), kohtunikud A. Arabadjiev, J. L. da Cruz Vilaça ja C. Lycourgos,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Euroopa Parlament palub oma hagi tühistada nõukogu 22. oktoobri 2013. aasta direktiivi 2013/51/Euratom, millega määratakse kindlaks nõuded elanikkonna tervise kaitsmiseks olmevees sisalduvate radioaktiivsete ainete eest (ELT L 296, lk 12, edaspidi „vaidlustatud direktiiv”).

Õiguslik raamistik

Euratomy asutamisleping

- 2 EA artiklites 30–32, mis kuuluvad Euratomy asutamislepingu II jaotise 3. peatükki „Tervisekaitse ja ohutus”, on sätestatud:

„Artikkel 30

Ühenduse piires kehtestatakse põhistandardid töötajate ja kogu elanikkonna tervise kaitseks ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest.

Väljend „põhistandardid” tähendab:

- a) suurimaid lubatud doose, mis tagavad piisava ohutuse;
- b) suurimaid lubatud kiiritus- ja saastetasemeid;
- c) töötajate meditsiinilise järelevalve põhimõtteid.

Artikkel 31

Komisjon töötab põhistandardid välja pärast seda, kui ta on saanud arvamuse eksperdirühmalt, kelle teadus- ja tehnikakomitee on määranud liikmesriikide teadusekspertide, eriti tervishoiuekspertide hulgast. Nende põhistandardite kohta saab komisjon majandus- ja sotsiaalkomitee arvamuse.

Pärast Euroopa Parlamendiga konsulteerimist kehtestab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega põhistandardid komisjoni ettepaneku põhjal, kes edastab nõukogule nimetatud komiteede arvamused.

Artikkel 32

Komisjoni või liikmesriigi taotlusel võib põhistandardid uuesti läbi vaadata ja neid täiendada kooskõlas artiklis 31 sätestatud menetlusega.

Komisjon vaatab läbi iga liikmesriigi sellekohase taotluse.”

- 3 EA artikli 106a lõikes 3 on sätestatud, et „[EL] lepingu ja [EL] toimimise lepingu sätted ei kaldu kõrvale käesoleva lepingu sätetest”.

Direktiiv 98/83/EÜ

- 4 Nõukogu 3. novembri 1998. aasta direktiivi 98/83/EÜ olmevee kvaliteedi kohta (EÜT L 330, lk 32; ELT eriväljaanne 15/04, lk 90), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 596/2009 (ELT L 188, lk 14) (edaspidi „direktiiv 98/83”), artiklis 1 on sätestatud:

„1. Käesolev direktiiv käsitleb olmevett.

2. Käesoleva direktiivi eesmärk on kaitsta inimeste tervist olmevee mis tahes saastatusest tulenevate kahjulike mõjude eest, tagades olmevee tervislikkus ja puhtus.”

- 5 Direktiivi 98/83 artikli 5 „Kvaliteedistandardid” lõigetes 1 ja 2 on ette nähtud:

„1. Liikmesriigid kehtestavad olmevee osas kohaldatavate I lisas sätestatud parameetrite väärtused.

2. Lõike 1 alusel sätestatud väärtused ei tohi olla leebemad, kui on ette nähtud I lisaga. I lisa C osas sätestatud parameetrite osas on tarvis väärtused kindlaks määrata üksnes seire eesmärgil ning artikliga 8 ette nähtud kohustuste täitmiseks.”

- 6 Direktiivi 98/83 I lisa C osa „Indikaatorparameetrid” näeb ette:

„[...]

Radioaktiivsus

Parameeter	Parameetri väärtus	Ühik	Märkused
Triitium	100	Bq/l	Märkused 8 ja 10
Kumulatiivne doos	0,10	mSv aastas	Märkused 9 ja 10

[...]

Märkus 8: Järelevalve sagedus määratakse kindlaks hiljem II lisas.

Märkus 9: Välja arvatud triitium, kaalium-40, radoon ja radooni lagunemissaadused; järelevalvesagedused, järelevalvemeetodid ja järelevalvepunktide sobilikemad asukohad määratakse hiljem II lisas.

Märkus 10: 1. Komisjon võtab vastu märkusega 8 järelevalvesageduse osas nõutavad meetmed ning märkusega 9 järelevalvesageduse, järelevalvemeetodite osas nõutavad ettepanekud ja järelevalvepunktide sobilikemad asukohad II lisas. Kõnealused meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähem olulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 12 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

Kõnealuste meetmete arutamisel võtab komisjon arvesse muu hulgas olemasolevate õigusaktide asjasse puutuvaid sätteid või asjakohaseid järelevalveprogramme, sealhulgas neist saadud järelevalvetulemusi.

[...]”

Vaidlustatud direktiiv

- 7 Parlament kiitis 12. märtsi 2013. aasta seadusandliku resolutsiooniga heaks nõukogu 28. märtsi 2012. aasta ettepaneku COM(2012) 147 final, millega määratakse kindlaks nõuded elanikkonna tervise kaitsmiseks olmevees olevate radioaktiivsete ainete eest ja mis põhines EA artiklitel 31 ja 32, muudatused, mis käsitlesid nimetatud õigusliku aluse asendamist ELTL artikli 192 lõikest 1 tuleneva õigusliku alusega.
- 8 Nõukogu lükkas aga parlamendi kavandatud õigusliku aluse muutmise tagasi ja võttis vaidlustatud direktiivi 22. oktoobril 2013 vastu EA artiklite 31 ja 32 alusel.
- 9 Vaidlustatud direktiivi põhjendused 1–5 näevad ette:
- „(1) Vee joomine on üks võimalus, kuidas radioaktiivsed ained satuvad inimese kehasse. Nõukogu [13. mai 1996. aasta] direktiivi 96/29/Euratom[, millega sätestatakse põhilised ohutusnormid töötajate ja muu elanikkonna tervise kaitsmiseks ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest (EÜT L 159, lk 1; ELT eriväljaanne 05/02, lk 291)] kohaselt tuleb võtta meetmed, et kogu elanikkonna kokkupuude kiirgusega, mis on tingitud ioniseeriva kiirguse ohuga seotud tegevusest, oleks võimalikult vähene.
- (2) Arvestades olmevee kvaliteedi suurt tähtsust inimeste tervise jaoks, on vaja kehtestada ühenduse tasandil kvaliteedinormid, mida saab kasutada indikaatorina, ning näha ette seire nendest normidest kinnipidamise üle.
- (3) [...] direktiivi 98/83 [...] I lisa C osas on sätestatud radioaktiivsete ainetega seotud indikaatorparameetrid ja selle II lisas on esitatud järelevalvet käsitlevad sätted. Osutatud parameetrid kuuluvad aga [EA] artiklis 30 määratletud põhinormide reguleerimisalasse.
- (4) Seepärast tuleks olmevees sisalduvate radioaktiivsete ainete seire nõuded võtta vastu eraldi õigusaktiga, et tagada Euratomi asutamislepingu kohaste radioaktiivsuse eest kaitsmist käsitlevate õigusaktide ühtlus, kooskõla ja täielikkus.
- (5) Kuna ühendus on pädev vastu võtma põhilisi ohutusnorme töötajate ja muu elanikkonna tervise kaitsmiseks ioniseerivast kiirgusest tingitud ohtude eest, on käesoleva direktiivi sätted ülimuslikud direktiivi 98/83/EÜ nende sätete suhtes, mis käsitlevad nõudeid elanikkonna tervise kaitsmiseks olmevees sisalduvate radioaktiivsete ainete eest.”
- 10 Vaidlustatud direktiivi artiklis 1 on sätestatud:
- „Käesoleva direktiiviga määratakse kindlaks nõuded elanikkonna tervise kaitsmiseks olmevees sisalduvate radioaktiivsete ainete eest. Selles sätestatakse radioaktiivsete ainete seire parameetrite kontrollväärtused, sagedus ja meetodid.”
- 11 Vaidlustatud direktiivi artikli 2 punkt 3 määratleb mõiste „indikatiivdoos” järgmiselt: „aastasest sissevõtust tulenev efektiivdoos, mis saadakse kõigist olmeveega varustamisel avastatud tehislikest ja looduslikest radionukleiididest, v.a triitium, kaalium-40, radoon ja radooni lühikese poolestusajaga lagunemissaadused”.
- 12 Vaidlustatud direktiivi artikli 5 lõikes 1 on sätestatud, et „[l]iikmesriigid kehtestavad olmevees sisalduvate radioaktiivsete ainete seireks kasutatavate parameetrite kontrollväärtused vastavalt I lisale”.

- 13 Vaidlustatud direktiivi I lisa „Radooni ja triitiumi kontrollväärtused ning olmeveest saadav indikatiivdoos” on sõnastatud järgmiselt:

„	Parameeter	Kontrollväärtus	Ühik	Märkused
	Radoon	100	Bq/l	(märkus 1)
	Triitium	100	Bq/l	(märkus 2)
	Indikatiivdoos	0,10	mSv	

Märkus 1:

- a) Liikmesriigid võivad kehtestada radoonitaseme, mille ületamist peetakse ebasoovitavaks ja millest allpool tuleks jätkata kaitse optimeerimist, ilma et see seaks ohtu veevarustuse riigis või piirkondlikus ulatuses. Liikmesriigi kehtestatud tase võib olla kõrgem kui 100 Bq/l, kuid mitte üle 1000 Bq/l. Riigi õigusaktide lihtsustamiseks võivad liikmesriigid otsustada kontrollväärtust selle tasemega kohandada.
- b) Kui radooni kontsentratsioon ületab 1000 Bq/l, peetakse parandusmeetmete võtmist kiirguskaitsega seotud põhjustel õigustatuks ilma täiendavate kaalutlusteta.

Märkus 2: Triitiumitaseme tõuse võib viidata teiste tehislike radionukliidide olemasolule. Kui triitiumi kontsentratsioon ületab selle kontrollväärtuse, on nõutav analüüs muude tehislike radionukliidide olemasolu tuvastamiseks.”

- 14 Vaidlustatud direktiivi artikli 6 lõiked 1 ja 2 näevad ette:

„1. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed tagamaks, et olmevees sisalduvate radioaktiivsete ainete seire, millega kontrollitakse, kas radioaktiivsete ainete väärtused vastavad artikli 5 lõike 1 kohaselt kehtestatud parameetrite kontrollväärtustele, toimub vastavalt II lisas sätestatud seirestrateegiatele ja sagedustele.

[...]

2. Indikatiivdoosi seire ja analüüside tulemuslikkuse kriteeriumid peavad vastama III lisas sätestatud nõuetele.”

Menetlus Euroopa Kohtus ja poolte nõuded

- 15 Euroopa Kohtu presidendi 14. mai, 28. mai ja 26. juuni 2014. aasta otsustega anti vastavalt Prantsuse Vabariigile, komisjonile ja Tšehhi Vabariigile luba astuda menetlusse nõukogu nõuete toetuseks.
- 16 Parlament palub Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud direktiiv ja
 - mõista kohtukulud välja nõukogult.
- 17 Nõukogu, keda toetavad Tšehhi Vabariik, Prantsuse Vabariik ja komisjon, palub Euroopa Kohtul:
- jätta hagi rahuldamata ja
 - mõista kohtukulud välja parlamendilt.

- 18 Nõukogu, keda toetavad Prantsuse Vabariik ja komisjon, palub teise võimalusena juhaks, kui Euroopa Kohus peaks hagi rahuldama, jätta vaidlustatud direktiivi tagajärjed jõusse, kuni mõistliku tähtaja jooksul jõustub uus, tühistatud direktiivi asendamiseks mõeldud õigusakt.

Hagi

- 19 Parlament esitab oma hagi põhjendamiseks kolm väidet. Esimene väide tuleneb vaidlustatud direktiivi väära õigusliku aluse valikust, teine väide õiguskindluse põhimõtte rikkumisest ja kolmas ELL artikli 13 lõikes 2 sätestatud institutsioonide lojaalse koostöö põhimõtte rikkumisest.

Esimene väide, mis tuleneb vaidlustatud direktiivi väära õigusliku aluse valikust

Poolte argumendid

- 20 Viidates vaidlustatud direktiivi põhjendustele 3–5, väidab parlament, et direktiivi peamine eesmärk vastab Euroopa Liidu keskkonnapoliitika eesmärkidele, mida on käsitletud ELTL artikli 191 lõikes 1, eeskätt inimese tervise kaitsmisele ja loodusressursside kaalutletud ja mõistlikule kasutamisele. Vaidlustatud direktiiv oleks seega pidanud põhinema ELTL artikli 192 lõikel 1 (vt kohtuotsus komisjon vs. parlament ja nõukogu, C-411/06, EU:C:2009:518, punktid 45–47).
- 21 Parlament väidab, et direktiivi 98/83 artiklist 1 tuleneb, et sellega kehtestatud korda kohaldatakse olmevee mis tahes saastamise vormile, olenemata saastamise allikast. Vaidlustatud direktiiv lõhuks seega direktiiviga 98/83 kehtestatud korra ühtsuse.
- 22 Parlamendi arvates ilmneb komisjoni ettepaneku COM(2012) 147 final põhjendustest, et viimane on seisukohal, et mõned direktiivi 98/83 sätted, täpsemalt need, mis on kehtestatud selle I lisa C osas ja II lisas, kuuluvad tegelikult EA artiklite 30–32 kohaldamisalasse. Määrusega nr 596/2009 lisati aga direktiivi 98/83 I lisa C osasse märkus 10, mis käsitles radioaktiivseid aineid. Määrus nr 596/2009 põhines EÜ artikli 175 lõikel 1, millest on nüüdseks saanud ELTL artikli 192 lõige 1. Liidu seadusandja ega komisjon ei pidanud sel puhul vajalikuks lisada selle määruse õigusliku alusena Euratomi asutamislepingu sätteid.
- 23 Selle asemel, et teha direktiivi 98/83 muudatus eesmärgiga lisada sinna radioaktiivsete ainete kontrollväärtusi käsitlevad sätted ning sätted nende seire kohta, võttis nõukogu antud juhul vastu ettepaneku, mis moonutab selle direktiiviga loodud ühtset korda.
- 24 Samuti väidab parlament oma repliigis, et tema arusaam ei sea kahtluse alla EA artikli 106a lõikes 3 sätestatud põhimõtet. Parlamendi arvates oleks vaidlustatud direktiivi õiguslik alus pidanud olema ELTL artikli 192 lõige 1, sest kõnealune direktiiv paigutub direktiiviga 98/83 kehtestatud õiguslikku raamistikku. Vaidlustatud direktiiviga kehtestas nõukogu EA artiklite 31 ja 32 alusel tegutsedes uued eeskirjad direktiiviga 98/83 loodud raamistiku ühes konkreetses aspektis, st nõuded olmevees olevate radioaktiivsete ainete ees kaitsmiseks, ja tegutses seega selle direktiiviga taotletava eesmärgi vastaselt. Vaidlustatud direktiivi õige õigusliku aluse kindlaksmääramisel oleks tulnud arvesse võtta esiteks asjaolu, et direktiiv 98/83 kujutab endast selle korra nurgakivi, mis on kehtestatud inimeste tervise kaitseks olmevee mis tahes viisil saastamisest tingitud kahjuliku mõju eest, ja teiseks seda, et vaidlustatud direktiiv sekkub just ühte direktiiviga 98/83 loodud korra aspekti (vt kohtuotsus Ühendkuningriik vs. nõukogu, C-656/11, EU:C:2014:97, punktid 50, 51, 64 ja 66).
- 25 Pärast meenutamist, et Euratomi asutamislepingu II jaotise 3. peatüki sätteid – mille alla kuuluvad EA artiklid 31 ja 32 – tuleb tõlgendada laialt, tagamaks nende kasuliku mõju (kohtuotsused parlament vs. nõukogu, C-70/88, EU:C:1991:373, punkt 14; komisjon vs. nõukogu, C-29/99, EU:C:2002:734,

punktid 78–80, ja ČEZ, C-115/08, EU:C:2009:660, punktid 100 ja 112), väidavad nõukogu ja menetlusse astujad vastu, et arvestades vaidlustatud direktiivi eesmärki ja sisu, tugineb see õigustatult EA artiklitele 31 ja 32.

Euroopa Kohtu hinnang

- 26 Tuleb meenutada, et vastavalt EA artiklile 31 kehtestab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast parlamendiga konsulteerimist EA artiklis 30 viidatud põhistandardid töötajate ja kogu elanikkonna tervise kaitseks ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest. EA artikkel 32 lisab, et komisjoni või liikmesriigi taotlusel võib selliselt vastu võetud põhistandardid sama menetlust järgides uuesti läbi vaadata.
- 27 Kuigi vaidlustatud direktiivi preambulis viidatakse EA artiklitele 31 ja 32, ei kujuta see endast varem Euratomi asutamislepingu alusel vastu võetud põhistandardite uuesti läbivaatamist, mistõttu saab selle õiguslik alus olla üksnes EA artikkel 31.
- 28 Mis puutub ELTL artikli 192 lõikesse 1, siis see näeb ette, et parlament ja nõukogu toimivad seadusandliku tavamenetluse kohaselt, kui nad otsustavad, missuguseid meetmeid tuleb liidul võtta, et saavutada selle eesmärgid keskkonna valdkonnas, mis hõlmavad eeskätt inimeste tervise kaitset.
- 29 Mis puudutab küsimust, kas vaidlustatud direktiivi võis õiguspäraselt vastu võtta EA artikli 31 alusel, siis tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et õigusakti õigusliku aluse valik peab põhinema objektiivsetel asjaoludel, mis on kohtulikult kontrollitavad ning mille hulka kuuluvad õigusakti eesmärk ja sisu (vt eeskätt kohtuotsused parlament *vs.* nõukogu, EU:C:1991:373, punkt 9; parlament *vs.* nõukogu, C-130/10, EU:C:2012:472, punkt 42; komisjon *vs.* nõukogu, C-137/12, EU:C:2013:675, punkt 52, ning komisjon *vs.* parlament ja nõukogu, C-43/12, EU:C:2014:298, punkt 29).
- 30 Seejuures ei oma mingit tähtsust see õiguslik alus, mis valiti muude selliste liidu õigusaktide vastuvõtmiseks, millel võivad olla asjaomase õigusaktiga sarnased iseloomulikud tunnused; õigusakti õiguslik alus tuleb kindlaks teha selle enda eesmärgi ja sellega reguleeritavate valdkondade alusel (vt kohtuotsus Ühendkuningriik *vs.* nõukogu, EU:C:2014:97, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika). Seega ei saa parlament tuletada mingit argumenti asjaolust, et vaidlustatud direktiiv sisaldab teatavaid elemente, mis on identsed direktiivi 98/83 – mis põhines EÜ asutamislepingu artikli 130s lõikel 1, millest on nüüdseks saanud ELTL artikli 192 lõige 1 – I lisa C osas sisalduvate aspektidega.
- 31 Käesoleval juhul tuleb sedastada, et nagu tuleneb vaidlustatud direktiivi artiklist 1, on direktiivi eesmärk kaitsta elanikkonna tervist, määrares kindlaks olmevees sisalduvatele radioaktiivsetele ainetele esitatavad nõuded. Nimetatud direktiivi põhjendused 1 ja 2 selgitavad selle kohta, et vee joomine on üks võimalus, kuidas radioaktiivsed ained satuvad inimese kehasse, ja et seetõttu on vaja kehtestada ühenduse tasandil kvaliteedinormid, mida saab kasutada indikaatorina, ning näha ette nendest normidest kinnipidamise seire.
- 32 Vaidlustatud direktiivi taotletav eesmärk vastab seega põhistandardi eesmärgile EA artikli 30 tähenduses, millega püütakse tagada elanikkonna tervise kaitset ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest.
- 33 Seoses vaidlustatud direktiivi sisuga tuleb märkida, et direktiivis sätestatakse olmevees olevate radioaktiivsete ainete seire parameetrite kontrollväärtused, sagedus ja meetodid. Vaidlustatud direktiivi sisu vastab samuti põhistandardi sisule EA artikli 30 tähenduses, mis vastavalt selle sätte teise lõigu punktidele a ja b kehtestab ioniseeriva kiirguse osas suurimad lubatud doosid, mis tagavad piisava ohutuse, ning suurimad lubatud kiiritus- ja saastetasemed. Pealegi tuleb märkida, et vee radioaktiivsuse seire on sõnaselgelt ette nähtud Euratomi asutamislepingu II jaotise 3. peatüki sätetes, mille hulka kuuluvad EA artiklid 30 ja 31.

- 34 Mis puutub parlamendi väitesse, mille kohaselt vastab direktiivi peamine eesmärk liidu keskkonnapoliitika eesmärkidele, mida on käsitletud ELTL artikli 191 lõikes 1, ja seega oleks direktiiv pidanud põhinema ELTL artikli 192 lõikel 1, siis tuleb küll tõdeda, et vastavalt ELTL artikli 191 lõikele 1 aitab liidu keskkonnapoliitika kaasa eeskätt inimese tervise kaitsmisele.
- 35 Samas on Euroopa Kohus juba korduvalt otsustanud, et Euratomi asutamislepingu II jaotise 3. peatüki sätteid tuleb tõlgendada laialt, et tagada nende kasulik mõju (vt eelkõige kohtuotsused komisjon *vs.* nõukogu, EU:C:2002:734, punkt 78, ja ČEZ, EU:C:2009:660, punkt 100). Nimetatud sätted, mille hulka kuuluvad EA artiklid 30 ja 31, peavad tagama elanikkonna tervise järjepideva ja tõhusa kaitse ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest sõltumata sellest, milline on kiirguse allikas ja milline isikute ring kiirgusega kokku puutub (kohtuotsused parlament *vs.* nõukogu, EU:C:1991:373, punkt 14, ja ČEZ, EU:C:2009:660, punkt 112).
- 36 Lisaks, kui aluslepingutes on erisäte, mis võib olla teatud õigusakti õiguslik alus, peab selle õigusakti nimetatud sätte alusel vastu võtma (vt kohtuotsused komisjon *vs.* nõukogu, C-338/01, EU:C:2004:253, punkt 60, ja komisjon *vs.* nõukogu, C-533/03, EU:C:2006:64, punkt 45).
- 37 Elanikkonna tervise kaitsmise osas olmevees sisalduvate radioaktiivsete ainete eest kujutab EA artikkel 31 endast konkreetsemat õiguslikku alust kui ELTL artikli 192 lõikest 1 tulenev üldine õiguslik alus. Euratomi asutamisleping sisaldab nimelt eeskirjade kogumit, mis reguleerivad just elanikkonna ja keskkonna kaitset ioniseeriva kiirguse eest (kohtuotsus ČEZ, EU:C:2009:660, punkt 83).
- 38 Kui pelgast tõdemusest, et radioaktiivsete ainetega seotud õigusakti eesmärk on inimeste tervise kaitsmine ELTL artikli 191 lõike 1 tähenduses, piisab selleks, et valida kõnealuse õigusakti õigeks õiguslikuks aluseks ELTL artikli 192 lõige 1, ei saaks EA artikkel 31 enam olla ühenduse meetmete aluseks, sest põhistandardid EA artikli 30 tähenduses on olemuslikult suunatud inimeste tervise ohutuse kaitsmisele. Parlamendi argumentatsioon eirab seega mitte ainult EA artikli 31 – mis on konkreetsem õiguslik alus kui ELTL artikli 192 lõige 1 – kasulikku mõju, vaid ka EA artikli 106a lõikes 3 sätestatud põhimõtet, mille kohaselt EL toimimise lepingu sätted ei kaldu kõrvale Euratomi asutamislepingu sätetest.
- 39 Eeltoodust tuleneb, et vaidlustatud direktiiv võeti õiguspäraselt vastu EA artikli 31 alusel.
- 40 Esimene väide, mis tuleneb vaidlustatud direktiivi väärast õigusliku aluse valikust, tuleb seega tagasi lükata.

Teine väide, mis tuleneb õiguskindluse põhimõtte rikkumisest

Poolte argumendid

- 41 Parlament väidab, et nõukogu on loonud õigusliku ebakindluse olukorra, sest vaidlustatud direktiivi vastuvõtmisega ei kaasnud direktiivi 98/83 kehtetuks tunnistamist osas, milles selles käsitletakse radioaktiivseid aineid. Sõnaselgelt kehtetuks tunnistamata jätmise tõttu on selle direktiivi I lisa C osa kontrollväärtused jätkuvalt jõus, nagu ka vaidlustatud direktiivi omad. Sama kehtiks ka komisjonile antud volituse suhtes võtta vastu meetmed vastavalt direktiivi 98/83 I lisa C osa märkuse 10 kohasele kontrolliga regulatiivmenetlusele. Kahe korra – vaidlustatud direktiivi ja direktiivi 98/83 oma – kattumine kahjustab õiguskindlust.
- 42 Vaidlustatud direktiivi põhjendusest 5, mille kohaselt on vaidlustatud direktiivi sätted ülimuslikud direktiivi 98/83 sätete suhtes, üksi ei piisa sellest õiguslikust ebakindlusest ülesaamiseks. Nende kahe, sama eesmärgi ehk täpsemalt elanikkonna tervise kaitset olmevees sisalduvate radioaktiivsete ainete eest järgiva, kuid eri sisuga teksti koosseksisteerimine loob ebakindla olukorra, mida ei saa kõrvaldada, viidates põhimõttele *lex specialis derogat legi generali*. Igal juhul jääb alles liikmesriikide kohustus jätta

direktiivi 98/83 kohaldamisel jõusse sätteid, mis on kehtestatud selle direktiivi I lisa C osa ja II lisa ülevõtmiseks, ning mis tahes huvitatud isik võib siseriiklikule kohtule esitada hagi selle kohustuse rikkumise tõttu. Nimetatud kohustust saab kaotada ainult kõnealuste sätete sõnaselge kehtetuks tunnistamisega, mis oleks nõudnud ELTL artikli 192 lõikest 1 tuleneva õigusliku aluse kasutamist. Vaidlustatud direktiivist nähtub üheselt, et nimetatud sätete kehtetuks tunnistamata jätmine ei ole pelk unustamine. Parlamendi hinnangul ei ole peale selle lubatud, et õigusakti vastuvõtja tugineb *lex specialis derogat legi generali* põhimõttele, et põhjendada kahe õigusakti vahelist vastuolu, mille ta ise on loonud.

- 43 Nõukogu ja menetlusse astujad tuletavad meelde, et vaidlustatud direktiivi põhjendus 5 osutab selgelt, et selle direktiivi sätteid on ülimuslikud direktiivi 98/83 nende sätete suhtes, mis käsitlevad nõudeid elanikkonna tervise kaitsmiseks olmevees sisalduvate radioaktiivsete ainete eest.
- 44 Järelikult ei eksisteeri mingit ebaselgust vaidlustatud direktiivi ja direktiivi 98/83 sätete vahelise suhestumise osas. Vastavalt õiguskindluse põhimõttele on vaidlustatud direktiivi adressaatidest liikmesriigid suutelised tegema kindlaks neile pandud kohustused.

Euroopa Kohtu hinnang

- 45 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt nõuab õiguskindluse põhimõte, et õigusnormid oleksid selged, täpsed ja ettenähtavate tagajärgedega, et huvitatud isikud saaksid liidu õiguskorraga reguleeritavates olukordades ja õigussuhetes nendest juhinduda (vt kohtuotsused *France Télécom vs. komisjon*, C-81/10 P, EU:C:2011:811, punkt 100 ja seal viidatud kohtupraktika, ning LVK – 56, C-643/11, EU:C:2013:55, punkt 51).
- 46 Käesoleval juhul tuleb sedastada, et vaidlustatud direktiivi ja direktiivi 98/83 omavahelises suhestumises ei ole mingit vastuolu. Vaidlustatud direktiiv määrab oma I lisas täpselt samad kontrollväärtused kui need, mis on ette nähtud direktiivi 98/83 I lisa C osas ehk triitiumile 100 bekrelli liitri kohta ja radioaktiivsuse kumulatiivne doos 0,10 mSv aastas.
- 47 Sellest järeldub, et kuigi vaidlustatud direktiiv ja direktiiv 98/83 sisaldavad õigusnorme olmevees olevate radioaktiivsete ainete kohta, ei mõjuta kahe korra kattumine kohaldatavate õigusnormide selget, täpset ja ettenähtavat laadi.
- 48 Lisaks olgu märgitud, et kuigi vaidlustatud direktiiv sisaldab uusi eeskirju, eeskätt radooni kohta, on need eeskirjad sätestatud ainult vaidlustatud direktiivis ning vaidlustatud direktiivist ja direktiivist 98/83 tulenevate õiguslike kordade kattuvus ei saa samuti mõjutada nimetatud eeskirjade selget, täpset ja ettenähtavat laadi.
- 49 Lõpetuseks tuleb märkida, et võrreldes direktiiviga 98/83, milles reguleeritakse olmevee kvaliteeti üldiselt, kujutab vaidlustatud direktiiv endast *lex specialis*'t selles osas, mis puudutab elanikkonna tervise kaitset sellises vees sisalduvate radioaktiivsete ainete eest. Vastupidi parlamendi väidetule on põhimõte *lex specialis derogat legi generali* kohaldatav isegi juhul, kui *lex generalis* ja *lex specialis* pärinevad samalt institutsioonilt.
- 50 Sellest järeldub, et kui parlamendi väide, mis sõnastati esimest korda parlamendi seisukohas menetlusse astujate seisukohtade suhtes ja mille kohaselt esineb asjaomaste õigusaktide normatiivses sisus lahknevusi, on õige, siis on nende direktiividega kehtestatud kordade vastuolu puhul vaidlustatud direktiivi sätteid ülimuslikud direktiivi 98/83 sätete suhtes, nagu on selgelt kinnitatud vaidlustatud direktiivi põhjenduses 5.
- 51 Neil asjaoludel ei saa teha järeldust, et õiguskindluse põhimõtet oleks rikutud.

52 Seetõttu ei saa teise väitega nõustuda.

Kolmas väide, mis tuleneb ELL artikli 13 lõikes 2 sätestatud institutsioonide lojaalse koostöö põhimõtte rikkumisest

Poolte argumendid

- 53 Parlament väidab, et ei eksisteeri ühtegi juriidiliselt õiguspärasest põhjust, loomaks olmevees sisalduvate radioaktiivsete ainete jaoks eraldiseisvat korda, mis põhineb Euratomi aluslepingul, mille ese on needsamad kaitse ja kontrolli sätted, nagu on kehtestatud direktiivi 98/83 I lisa C osas ja II lisas. Viimati nimetatud sätted käsitlevad küll radioaktiivsuse eest kaitsmist, kuid need moodustavad vaid ühe osa kaitsemeetmete üldisest raamistikust, mis on kehtestatud direktiiviga 98/83, millega neil on sama lõppeesmärk – ELTL artikli 191 lõikes 1 ette nähtud keskkonna ja inimese tervise kaitsmine.
- 54 Parlament meenutab, et õigusliku aluse valik ei tohi mingil juhul tugineda kaalutlustele, mis tulenevad asjaomase õigusakti vastuvõtmiseks järgitavast menetlusest või sellele õigusaktile kohaldatavast korrast, kui see on juba vastu võetud (kohtuotsus komisjon *vs.* nõukogu, EU:C:2013:675, punkt 74). Toiming, millega kunstlikult eraldatakse kehtiva õigusakti üks osa, mis on selle akti ülesehituse seisukohast ilmselgelt teisejärguline, et teha sellest eraldiseisva õigusakti ese ja kohaldada selle suhtes erinevat õiguslikku korda, kujutab endast ELL artikli 13 lõikes 2 sätestatud institutsioonide lojaalse koostöö põhimõtte rikkumist.
- 55 Menetlusse astujate seisukohtade suhtes esitatud seisukohas väidab parlament, et järgimaks lojaalse koostöö kohustust, oleks kõigepealt tulnud direktiiv 98/83 osaliselt kehtetuks tunnistada ELTL artikli 192 lõike 1 alusel ja vastavalt seadusandlikule tavamenetlusele, mis oleks võimaldanud kõikidel asjaomastel institutsioonidel anda oma seisukoht küsimuses, kas olmevees olevaid radioaktiivseid aineid käsitlevate sätete eraldamine direktiivist 98/83 – et kehtestada nende tarbeks eraldiseisev Euratomi asutamislepingul põhinev õigusakt – oli juriidiliselt korrektne ja poliitiliselt sobiv.
- 56 Nõukogu ja menetlusse astujad rõhutavad, et vaidlustatud direktiiv ei eira ELL artikli 13 lõiget 2.

Euroopa Kohtu hinnang

- 57 ELL artikli 13 lõike 2 kohaselt on institutsioonid omavahelises koostöös üksteise suhtes lojaalsed.
- 58 See lojaalne koostöö toimub siiski igale institutsioonile aluslepingutega antud pädevuse piire järgides. Järelikult ei saa ELL artikli 13 lõikest 2 tulenev kohustus kõnealuseid pädevusi muuta.
- 59 Seoses küsimusega, kas vaidlustatud direktiivi vastu võttes on nõukogu rikkunud lojaalse koostöö kohustust, tuleb meenutada – nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 39 –, et vaidlustatud direktiiv võeti vastu sobival õiguslikul alusel, milleks on EA artikkel 31.
- 60 Asjaolu, et vaidlustatud direktiivi vastuvõtmisel parlamendiga ainult konsulteeriti ja ta ei osalenud seadusandliku tavamenetluse kohaselt kaasseadusandjana, tuleneb seega aluslepingute koostajate valikust, mitte aga lojaalse koostöö põhimõtte rikkumisest (vt selle kohta kohtuotsus parlament *vs.* nõukogu, EU:C:2012:472, punkt 82).
- 61 Lõpetuseks ei saa nõustuda ka parlamendi väitega, et enne vaidlustatud direktiivi vastuvõtmist oleks direktiiv 98/83 tulnud osaliselt kehtetuks tunnistada, võttes aluseks ELTL artikli 192 lõike 1 ja järgides seadusandlikku tavamenetlust käsitlevaid EL toimimise lepingu sätteid.

- 62 Parlamendi arusaam tähendaks seda, et nõukogule EA artikkelitega 30 ja 31 antud pädevuste teostamise eelduseks võib seada parlamendilt eelneva nõusoleku saamise, kuigi need sätted annavad parlamendile ainult nõuandva rolli. Nagu tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktist 58, ei saa EA artikkelitega 30 ja 31 parlamendile ja nõukogule tulenevaid pädevusi vastavalt lojaalse koostöö põhimõttele piirata ega laiendada.
- 63 Seetõttu tuleb kolmas väide tagasi lükata.
- 64 Kõigest eeltoodust nähtub, et hagi tuleb tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

- 65 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 138 lõike 1 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna nõukogu on parlamendilt kohtukulude hüvitamist nõudnud ja viimane on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista parlamendilt.
- 66 Vastavalt kodukorra artikli 140 lõikele 1 kannavad Tšehhi Vabariik, Prantsuse Vabariik ja komisjon oma kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

- 1. Jätta hagi rahuldamata.**
- 2. Mõista kohtukulud välja Euroopa Parlamendilt.**
- 3. Tšehhi Vabariik, Prantsuse Vabariik ja komisjon kannavad ise oma kohtukulud.**

Allkirjad